

Ett Europa med medborgare ett knapptryck ifrån varandra

Den fria rörligheten i Europa har begränsningar. Tillgång till bil eller flygplats innebär frihet. Vill man vara klimatsmart och miljövänlig är det svårare. Medlemsstaternas nationella järnvägsnät ligger idag flera decennier bakom EU-medborgarnas önskemål om miljövänligt resande. EU måste hinna ifatt medborgarna. Det är dags att tänka Europatågnät – ett gemensamt nät som är kundvänligt, sammanhållet och modernt.

400 miljarder euro har hitintills spenderats av gemenskapsbidrag utan att varken EU-medborgare eller ekonomiska aktörer kunnat märka någon större skillnad. Det är inte främst pengar det är brist på. Det är det rätta perspektivet som saknas. Vid sidan om ”traditionella” projekt behövs det utrymme för affärsinriktade, nerifrån initierade projekt med en helt annan logik för hur transportnätet kan bli mer multimodalt för medborgarna. Medlemsstaterna bär det fulla ansvaret för att genomföra infrastrukturprojekt och det är ett problem: Nationella mål styr investeringsbesluten. Det gör att målinriktade handlingsplaner för god sammanhållningspolitik inte kan genomföras till fullo.

Vi måste bort från det ”nationella” nättänkandet. Perspektivet måste vara utifrån EU-medborgarna själva. Det börjar och slutar med den mentala och praktiska tillgängligheten som nu efterfrågas i form av internationell kollektivtrafik och modernt tågnät. Som enskild europé vill man ha kundanpassade och lättanvända informationstjänster, ett lättbegripligt prissystem öppet för alla betalmedel och biljettinformation till alla tågbolag, oavsett vilka operatörer som kör just den sträcka man vill åka, tillgång till tidtabeller med alla tåg som stannar på en station - inte bara en tidtabell för varje tågoperatör, som det är idag på många stationer i Europa.

Europas sammanhållning och kraven på hållbar tillväxt förutsätter att billiga flyg och privatbilismen får konkurrens. Höghastighetstågen som förbinder Paris, Bryssel, Köln/Frankfurt, Amsterdam och London är goda exempel. Där har nationella nät kopplas samman och gränsöverskridande tekniska hinder övervunnits. Men det får inte stanna vid Centraleuropa. För att minska regionala skillnader måste också några enkla knapptryckningar vid datorn kunna ta EU-medborgaren från Göteborg C till Madrid eller Aten.

Kundvänligt och modernt järnvägsnät är nyckeln till sammanhållningen. Det kan bara uppnås om våra nationella transportnät kopplas samman på hela kontinenten och blir driftskompatibla. Detta gäller i allra högsta grad även godstransporterna. För att nå en hållbar tillväxt måste möjligheterna öka för godstransporter att flyttas från väg till järnväg och sjöfart. Först när alla aktörer – tillhandahållare av infrastruktur, operatörer, användare samt lokala och regionala myndigheter – kan samordnas utifrån den enskilda EU-medborgaren och näringsidkarens perspektiv når vi lösningar med god lönsamhet. Att följa rörelsemönster på gräsrotsnivå är att låta medborgare och transportköpare visa vägen för hur tillgänglighet och gröna transporter kan öka. Ur gemenskapsfinansieringssynpunkt skulle sådana projekt kunna betraktas som en ny form av ”europeiska projekt”. Tänk Europeanät!

Jan Hallberg, den 30 april 2009